

*Делфина РАЈИЋ,
директор Народног
музеја, Чачак*

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ НАРОДНОГ МУЗЕЈА ЗА 2009. ГОДИНУ

Народни музеј је наставио полувековну традицију систематског рада на прикупљању, чувању и излагању предмета који говоре о историјској, уметничкој и кулурној историји чачанског краја. План рада за 2009. годину реализовало је 17 радника. Бригу о његовој реализацији директор установе поделио је са Управним одбором. О правно-финансијским пословима бринуле су заједничке службе за установе културе.

Резултати рада на попуни збирки омогућили су Музеју да припреми програм студијских изложби. Нов квалитет представља обрада тема кроз монографију (као резултат истраживачког) и изложбу са каталогом (као резултат музеолошког рада). Актуелност и научни ниво обраде појединих тема обезбедило је присуство сарадника Музеја на најугледнијим научним трибинама. Тако је издавачка и изложбена делатност ове установе наишла на изузетну пажњу стручне јавности, али и најшире публике. На тај начин Музеј је заузео значајно место у културном животу града и Републике.

Зграда Музеја и опрема

Народни музеј је смештен у једној половини зграде Начелства окружја чачанског (радни простор и депои) и Конаку господара Јована Обреновић (стална поставка), који су категорисани као културна добра од великог значаја.

Галерија музеја је у току протекле године окречена.

За библиотеку Музеја набављени су нови ормани за чување библиотечких јединица.

У историјском депоу је, за смештај архитектонских цртежа, грађевинских планова, повеља и диплома, набављена планотека.

Поред тога, набављени су и рачунарска опрема, виљушкар, лутке за излагање предмета и ормани.

Одељење за археологију

Збирке

Након ревизије обављена је пренумерација инвентарних картона праисторијске збирке (збирка броји 1198 предмета који су сада расподељени на 778 инвентарних картона). Извршена је и пренумерација инвентарних картона

античке збирке, као и њихових негатива. Збирка је увећана за 113 предмета који су прописно обрађени. Сви инвентарни картони су допуњени црно-белим фотографијама и њиховим негативима.

Завршена је израда комплетне документације са археолошких ископавања на локалитету Живанића пут – Катовац у Прељинској Балузи, обављених 2008. године, а копија је послата Министарству културе. Настављено је систематско чишћење оба депоа у приземљу, као и препакивање грађе у зип-кесице и нове картонске кутије.

Обимно је документована изложба „Касноантичка некропола у Чачку“. За потребе публиковања и излагања начињено је више од 1345 дигиталних фотографија предмета са касноантичке некрополе, док је са отварања изложбе и саме поставке урађена 181 дигитална фотографија.

За потребе излагања на изложби „Археолошке оставе рудничко-таковског краја“ позајмљене су Музеју рудничко-таковског краја четири бронзане гривне из Горњих Бранетића и наушница из Коштуниха.

Ради излагања на изложби „Касноантичка некропола у Чачку“ конзерватор Миладин Ивковић обавио је чишћење и конзервацију пет делова архиволте са представом барске птице, након чега је израдио реплику у гипсу. Осим тога, извршио је чишћење, конзервацију и лепљење једног коринтског капитела.

Теренска истраживања

Током пролећа 2009. године обављено је рекогносцирање (у трајању од 5 радних дана) дела територије чачанске општине у циљу откривања тумула. Овом приликом делимично су обухваћени атари села Остра, Мојсиње и Мрчајевци. У Мрчајевцима (потес Крњине), откривена је некропола која се састоји од четири хумке, од којих је једна изразито великих димензија. Иако представљају уобичајене објекте сепулкралне намене праисторијског становништва овог краја, у данашње време се све теже распознају, тако да ово откриће представља изузетно значајно полазиште за будућа археолошка истраживања. Стручну екипу су чинили Катарина Дмитровић и Александра Гојгић, кустоси-археолози Народног музеја у Чачку, Милица Веселичић, кустос-приправник и Марко Бојовић, фотограф Музеја.

Завод за заштиту споменика културе из Краљева извршио је заштитна археолошка ископавања на локалитету Градски трг у периоду од 28. маја до 4. јуна 2009. године. Отворене су две сонде укупне површине 34,5м². Овде је констатован високи слој насипа у коме је, поред веће количине рецентног материјала, спорадично налажена и касноантичка керамика. На дубини од око 2 метра откривен је слој са налазима праисторијске грнчарије која се на основу стилско-типолошких својстава опредељује у прелазни период из бронзаног у гвоздено доба. У истраживањима је учествовала Милица Веселичић, археолог-волонтер Народног музеја у Чачку.

Редовно су обилажене Терме у центру града које су у току ове године два пута чишћене.

Одељење за историју

Збирке

Збирке одељења за историју у оквиру програма проучавања градске културе XIX века увећане су за 84 нова предмета, док су збирке везане за XX век увећане за 30 нових предмета.

Током године је за 45 новонабављених предмета утврђен статус покретног културног добра и извршено њихово уписивање у регистар.

У току је ревизија збирки и сређивање депоа одељења за историју. Настављен је рад на ревизији збирки фотографија (оригинала и репродукција). Извршено је прегледање збирки у вези са привредом, политиком и Гучом, као и стварање дигиталне базе података о овим збиркама.

Архивска истраживања „Историја Чачка у XIX веку“

Архивска истраживања била су прилагођена потребама утврђивања историјата појединих предмета у збирци, али и потребама сарадње са Матицом српском на припреми четвртог тома Српског биографског речника. На основу ових истраживања написане су биографије Ивановић Марка, Ивановић Јеленка, Јовановић Аристида, Јовановић Милоја, Јовичић Јовице, Југовић Живка, Караклајић Александра, Катанић Јована, Катанић Марка, Катанић Милије, Катанић Милуна, Катанић Михаила, Крен Стевана и Крен Фердинанда.

Архивска истраживања „Историја Чачка у XX веку“

Архивска истраживања била су усмерена на период после 1944. године, везана за процесе социјалистичке модернизације (урбанизација, индустријализација, социо-демографске промене).

Извршено је истраживање архиве која се чува у службама Града Чачка. Прегледани су службени листови Народне Републике Србије, Социјалистичке Републике Србије, Федеративне Републике Југославије, Социјалистичке Републике Југославије, Среза Чачак, Среза Краљево и Општине Чачак (у хронолошком опсегу од 1945. до 2000. године). На основу ових истраживања прати се не само историјски преглед периода социјализма, већ се ствара потребан контекст за обогаћивање постојећих и стварање нових збирки ради планирања повремених изложби, као и стварања основа за будућу сталну поставку.

Делфина РАЈИЋ, директор Народног музеја, Чачак

Поред тога, извршено је и делимично прегледање радничке штампе у Чачку, која је почела да се појављује почетком 60-их година XX века. Прегледани су листови „Слобода“ и „Цер“ (закључно са 1991. годином када престају са излажењем или када оно постаје потпуно нередовно).

Сав прегледани материјал је дигитализован: у Народног музеју је урађено преко 8.800 квалитетних дигиталних снимака, а ради коришћења у неким будућим изложбама и публикацијама. Урађено је и преко 150 црно-белих фотографија у вези са збирком генерала Марка Неговановића.

Истраживања су извршена и у библиотекама (Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“ у Чачку, Библиотека САНУ у Београду, Библиотека историјског одељења Филозофског факултета у Београду, Библиотека Републичког завода за статистику у Београду). Све прегледане публикације су дигитално снимљене, као део материјала неопходног за изучавање периода после 1945. године, али и материјала који се може користити за изложбе. Захваљујући овој сарадњи, Народни музеј у Чачку добио је од библиотеке Републичког завода за статистику на поклон 537 вредних публикација.

Одељење за историју уметности

Збирка

Збирка је добила вредан поклон од породице Васић из Београда. То је портрет Ратка Васића коју је насликао његов отац Павле (1907-1993).

Поред организационих послова на месту директора Народног музеја, кустос Делфина Рајић узела је учешће у свим пројектима и манифестацијама Музеја, а учествовала је и у селекцији, реализацији и отварању многих изложби, као и жирирању ликовних радова и представљању књига.

Етнолошко одељење

Збирке

У 2009. години етнолошко одељење је набавило 200 нових предмета (160 експоната је уведено у Улазну књигу, инвентарисано и фотографисано дигиталном и црно-белом техником). До предмета се, највећим делом, дошло на основу теренске активности и личних контаката са суграђанима. Већи део предмета у збирку је стигао поклоном, а мањи откупом.

У току 2008. године интензивно се радило на сређивању документације и ревизији етнолошке збирке. Етнолошка збирка има тренутно 3100 предмета. Прегледано је стање, извршена реинвентаризација и фотографисање предмета.

До краја 2009. године већим делом извршена је и ревизија збирке. Овај озбиљан и обиман посао наставиће се и наредне године.

Преснимљено је око 80 фотографија чији су оригинали враћени власницима.

У 2009. години у потпуности је сложена адаптирана просторија депоа, затим је извршена класификација предмета по материјалу, њихово чишћење и конзервација, па су они смештени у нове ормане.

Као и претходне године, етнологи су остварили сарадњу са СЗР „Златовез“, којој су поверили предмете од текстила на конзервацију. Очишћено је и опрано 200 предмета од текстила. У оквиру редовних музејских активности етнологи су радили на сређивању депоа, разврставању предмета и реинвентаризацији. Редовно је праћено стање у депоима и предузимане су мере благовремене превентивне заштите.

Теренска активност

У току 2009. године вршена су појединачна теренска истраживања према потребама тема о којима је писано, као и за припрему изложби планираних за ову и следећу годину.

У Злакуси је направљен већи број фотографија и обављен разговор са грнчарем Милојком Никитовићем о изради посуђа на ручном колу за потребе писања каталога и реализовања изложбе „Посуђе кроз време“.

Остварена је добра сарадња са више чачанских породица. Породица Дилпарић је поклонила већи број предмета за попуњавање збирке покућства и посуђа. Спроведена је теренска активност у селу Остра у коме су прикупљани подаци у вези са Лазаревом суботом. Заједно са колегиницом др Весном Марјановић прикупљен је значајан видео-материјал у вези са ускршњим циклусом обичаја (како у Остри, Мојсињу и Љубићу, тако и у самом граду и манастиру Никоље). Теренска активност на тему брака и породице обављена је у бројним породицама села Жаочани (Радисавчевић, Бранковић, Стојковић, Петровић...).

У селима Вича и Дубац остварени су контакти са власницима воденица и ваљарица (Стојановић, Петровић, Тадић, Ковачевић). Идеја је да се макар једна ваљарица оспособи за рад.

У селу Горња Трепча утврђено је да је воденица поред главног пута за бању срушена и да се на том месту припрема изградња новог објекта.

Одељење за конзервацију

Подаци о извршеној конзервацији предмета следећих збирки:

Археолошка збирка - 71 метални предмет; у току су анализа и конзервација 3 римске бронзане посуде; 1 керамички предмет; 1 предмет, камена пластика.

Делфина РАЈИЋ, директор Народног музеја, Чачак

Извршени су анализа и чишћење комплетне камене пластике за потребе изложбе „Касноантичка некропола у Чачку“;

Историјска збирка - 5 металних предмета, 1 фотографија; конзервирано је 9 текстилних предмета у конзерваторском одељењу у Београду уз асистенцију лабораторије у Чачку;

Уметничке збирке - 1 метални предмет;

Етнолошка збирка - 67 предмета од дрвета; 65 металних предмета; извршени су анализа и чишћење 219 дрвених и 189 металних предмета;

Установе: Диана - 2 метална предмета.

Лабораторија је започела са вођењем фото-документације рендгенских снимака металних археолошких предмета снимљених у радиолошком одељењу Здравственог центра у Чачку.

Праћено је стање музејских збирки и спровођене су мере превентивне конзервације.

Конзерватори су учествовали у техничкој реализацији тематских изложби у организацији Народног музеја у Чачку, као и изложби других музеја, установа и удружења. Техничка реализација изложбе „Касноантичка некропола у Чачку“ извршена је уз спровођење мера превентивне конзервације.

Библиотека Музеја

Библиотека је пружала услуге запосленима у установи, као и спољним сарадницима, истраживачима, студентима и ђацима. У току године издато је око 700 библиотичких јединица. Књижевна грађа је набављана разменом са сродним установама, путем откупа и поклона. У 2009. години поклоном је добијен већи број публикација (вишкови које уступају Народна библиотека Србије, Републички завод за статистику, појединци и др.)

Набављен је 91 наслов часописа у 410 свезака, као и 597 књига из Србије и иностранства. Инвентарисано је 1007 књига, каталога и свезака часописа и новина. У библиотечком програму НИБИС обрађено је 376 наслова.

У домену заштите библиотечког материјала корићене су књиге и периодика, већи број часописа који излазе у свескама, као и преко 30 књига. У више наврата вршено је чишћење и сређивање књига, магацина и полица.

У размену у земљи и иностранству послата су следеће издања: Зборник радова Народног музеја бр. 36, 37, 38; каталози „Војвода Петар Бојовић – живот и победе“, „Касноантичка некропола у Чачку“, „Посуђе кроз време“, „Српска штампана књига XVI века из збирке Народног музеја у Чачку“; књиге „Римски епиграфски споменици Чачка и околине“ и 38 књига „Културна ризница Чачка - од праисторије до савременог доба“.

Настављена је традиција поклона књига сарадницима, школама и друштвима. У 2009. години Министарство културе откупило је 33 примерка књиге

„Културне ризнице Чачка - од праисторије до савременог доба“ за потребе библиотека у Србији.

У раду библиотеке је, поред књижничара, прва три месеца, до завршетка војног рока, коришћена помоћ војника за инвентарисање и издавање публикација.

Фото-лабораторија

У току протекле године фотографско одељење бавило се снимањем покретних и непокретних културних добара, изложби и бројних манифестација које реализује Народни музеј. Такође је учествовало и у техничкој реализацији изложби наше установе.

У току 2009. године у фотографском одељењу урађено је следеће: за историјско одељење направљено је 8800 дигиталних снимака репродукције више службених листова и 150 црно-белих фотографија; за етнологско одељење 1390 дигиталних фотографија, 390 дигиталних фотографија ради публикавања каталога „Посуђе кроз време“ и 500 црно белих фотографија предмета из збирки; за археолошко одељење 68 дигиталних фотографија са рекогносцирања локалитета Крњине у Мрчајевцима, 1345 дигиталних фотографија за потребе публикавања каталога „Касноантичка некропола у Чачку“ и излагања, 113 црно-белих фотографија предмета из античке збирке као и 120 дигиталних фотографија за публикавање; за конзерваторско одељење 376 дигиталних снимака; за отварање изложби, манифестација и публикације 635 дигиталних фотографија.

Техничка служба

У току године извршено је опремање 3 и технички реализовано 13 изложби у Галерији Народног музеја. За изложбу „Касноантичка некропола у Чачку“ опремљено је 10 паноа, урађено 10 витрина, 1 постамент за архитектонску пластику и оспособљена расвета за витрине. За изложбу „Посуђе кроз време“ урамљено је 8 паноа, направљена 24 постаментa и 4 витрине.

Изложба „Војвода Петар Бојовић – живот и победе“ транспортована је у Рошце, Ниш и Прокупље и постављена у изложбеним просторима музеја у којима је гостовала. За потребе транспортовања направљена су 4 сандука, чиме су максимално заштићена културна добра у транспорту.

За све манифестације у Галерији Музеја постављано је озвучење и редовно контролисана исправност разгласног система.

У историјском депоу направљен је нов размештај инвентара чиме је ослобођена ходна линија за комуникацију са осталим депоима. Овај принцип је

спроведен као мера противпожарне заштите. Редовно су одржаване инсталације и опрема Музеја.

Културно-просветни рад

Галерију Народног музеја у Чачку посетило је у току 2009. године укупно 3016 посетилаца. Сталну поставку обишло је 2535 посетилаца (1607 деце и 928 одраслих).

За „Српски биографски речник“ Матице Српске написане су две биографије личности из нашег краја: инжењера Исидора Јањића и народног хероја Радована Јовановића. Учешћем у емисији „Фотосказ“ (ТВ Галаксија) приближена је гледаоцима биографија Исидора Јањића.

За потребе Завода за проучавање културног развитка (истраживање „Музеји Србије – актуелно стање“) анкетирани су 21 посетилац.

Формиран је и редовно ажуриран адресар званица за музејске програме (дародавци, сарадници, редовни посетиоци, личности из друштвеног и политичког живота, установе).

Историјско одељење је сарађивало са публиком и средствима јавног информисања (ТВ Чачак, ТВ Галаксија) у вези са резултатима истраживачког рада, манифестацијом „Ноћ музеја“ и изложбом „Војвода Петар Бојовић – живот и победе“.

Кустоси Катарина Дмитровић и Александра Гојгић присуствовали су отварању изложбе, као и промоцији публикације „Римски шлем из Сивца“ Градског музеја из Сомбора, у Војном музеју у Београду. Археолози Катарина Дмитровић, Александра Бабић и Милица Веселичић су од 5. до 7. јуна учествовале у раду XXXI Скупштине и годишњег скупа САД-а у Зрењанину.

Кустос Александра Гојгић и конзерватор Слободан Богојевић присуствовали су дводневној радионици у Народном музеју у Краљеву под називом „Увод у превентивну конзервацију“ у организацији Министарства културе Владе Републике Србије и Централног института за конзервацију у Београду.

Слободан Богојевић, конзерватор, присуствовао је предавању „Конзервација и рестаурација металних предмета“ Jacquesa Rebièrea (конзерватор у Лабораторији за конзервацију, рестаурацију и истраживања у Археолошком центру у Вару, Француска) у Народном музеју у Београду.

Етнолози су учествовали у обележавању Богојављења, Божића, Сабора фрулаша и Фестивалу маски.

Етнолошко одељење је током прошле године сарађивало са Куд „Абрашевић“, Центром за развој села и Привредном комором из Краљева, Туристичком организацијом Чачка, Друштвом за неговање традиција и обичаја града Чачка „Чачани“, Удружењем „Женско предузетништво Чачак“, Удружењем ткаља Србије, Удружењем Чачана у Београду, Домом културе из Чачка, Домом културе из Гуче, Музејом Рудничко-таковског краја, Народним музејом из Краљево,

Народним музејом из Крушевца, Националном службом за запошљавање и многим медијима.

У Галерији Народного музеја одржане су следеће изложбе (све их је отворила Делфина Рајић): самостална изложба фотографија Драгише Радуловића, XII годишња изложба уметничког удружења „Естет“, ретроспективна изложба слика Петра Бабића, изложба слика Јова Пушкара и изложба дечјих ликовних радова атељеа „ARTE POVERA“.

Пројекат Етнолошка радионица настао је у сарадњи Народного музеја у Чачку и Друштва за помоћ МНРО (ментално недовољно развијеним особама). Министарство културе Републике Србије суфинансирало је активност ове радионице са 80.000 динара. Рад радионице одвијао се у просторијама Музеја (два часа недељно), од почетка августа до краја октобра 2009. године, са петнаест учесника који су завршили или барем покушали школовање. Кроз неколико тема у вези са духовном и материјалном културом нашег народа, као и кроз активан рад са мајсторима два стара заната, покушали смо да приближимо традицију, културу и програме Музеја особама са инвалидитетом. Радам радионице координирала је етнолог Ивана Ђирјаковић, у сарадњи са Верком Јевтовић, секретаром Друштва за МНРО и Снежаном Јефтић, васпитачем. На крају рада радионице отворена је изложба радова насталих у радионици (19. новембра 2009. године у Галерији Народного музеја). Изложбу је отворила Делфина Рајић. На отварању изложбе учесницима су подељене дипломе, а штампан је и расклопиви каталог са краћим текстом и фотографијама насталим у току рада радионице. Сматрамо да смо на овај начин проширили круг пријатеља и посетилаца Музеја и да ће рад ове радионице за учеснике бити драгоцено искуство и подстицај за даљу сарадњу Музеја и Друштва за МНРО.

Четврта по реду „Етношколица“ у оквиру манифестације „Летњи дани културе у Чачку“ одржана је током јула месеца у дворишту Народного музеја. У рад радионице било је укључено 25 полазника, ученика неколико основних школа у Чачку, узраста од 7 до 13 година. На часовима су се, као и претходних година, полазници упознали са сталном музејском поставком у Конаку Јована Обреновића и разговарали о старим занатима и занатској прошлости града. На трећем часу организован је излет у Злакусу, где су деца имала прилику да се ближе упознају са израдом предмета од глине на ручном колу. У дворишту Музеја воскар Милан Шљивић показао је технику израде свећа од воска и парафина, па су и сама деца, уз његову помоћ, израдила више предмета. Шести и седми час били су посвећени грнчарству. Полазници су посетили грнчарску радионицу Владимира Ђирића и упознали се са израдом предмета од глине на ножном колу. На осмом и деветом часу бавили су се плетарским занатом кроз разговор и упознавање са употребним предметима и производима овог заната. Програм је био медијски пропраћен и представљен је 28. августа у оквиру манифестације „Летња ноћ културе“. У септембру је отворена изложба радова насталих у раду радионице (Конак Јована Обреновића). Програм „Етношколице“ реализовала је Ивана Ђирјаковић, а изложбу је отворила Делфина Рајић.

Са екипом РТС-а Снежана Шапоњић-Ашанин активно је учествовала у снимању филма „Лазарева субота и Васкрс“, који је у оквиру образовног програма емитован у неколико наврата. Снимљени материјал постао је трајна документација Музеја. Редитељ овог филма је Тања Феро. Снежана Шапоњић-Ашанин је као стручни консултант, такође са екипом РТС-а, учествовала у изради још једне образовне емисије посвећене браку и породици. Циљ ове емисије је био да се оствари паралела на релацијима некад - сад и село - град. На крају године, а у оквиру активности у вези са пливањем за залеђени Богојављенски крст, Снежана Шапоњић-Ашанин је снимила етно-филм „Богојављење“, посвећен обредној пракси у вези са овим празником, као и историјату његовог обележавања у Чачку. Снимање филма реализовано је захваљујући средствима спонзора (предузећа „Исхрана“ и „Поло“). Филм је приказан на Богојављење 2010. године у Дому културе у Чачку, а у оквиру вечери посвећене Светом Сави и Патријарху Павлу (касније и на ТВ Чачак).

У фебруару је обележено десет година постојања огранка Вукове задужбине у Чачку, а у јуну је представљен српски календар „Даница“ посвећен Косову и Метохији.

Предавања

Снежана Шапоњић-Ашанин је у Дому културе у Чачку, а у оквиру предавања на тему „Маске и ритуали у Србији“, говорила о истоименој књизи др Весне Марјановић.

У оквиру редовне општинске манифестације „Летњи дани културе у Чачку“, у сарадњи са организаторима програма у Овчар Бањи, 4. јула 2009. године одржано је предавање Милоша Тимотијевића, вишег кустоса Народног музеја у Чачку, посвећено приватном животу у Чачку током XX века.

Радивоје Бојовић, музејски саветник Народног музеја у Чачку, одржао је два предавања. У оквиру манифестације „Ноћ музеја“ (16. маја 2009. године) посетиоци су имали прилику да чују предавање „Божествене и душеполезне књиге XVI века“. Предавање „Културни живот Чачка у XIX веку: од контрафа до покретних слика“, одржано је у оквиру Културно-образовног програма Дома културе Чачак, 23. новембра 2009. године.

Слободан Богојевић, дипломирани инжењер технологије и конзерватор, одржао је предавање на Технолошко-металуршком факултету у Београду на тему „Мониторинг хлорида у растворима за стабилизацију металних археолошких предмета“.

Промоције

У Галерији Народног музеја представљена је књига историчара Ковиљке Летић „Народна школа у Драгачеву“. О књизи су говорили проф. др Велизар Недовић, Миладин Вукосављевић и сама госпођа Летић.

У Библиотеци града Београда одржана је промоција књиге „Римски епиграфски споменици Чачака и околине“, на којој су говорили проф. др Мирослава Мирковић и доц. др Снежана Ферјанчић. О XXXVII Зборнику говорили су мр Гордана Јеремић и др Ивица Тодоровић, чланови редакције, као и Делфина Рајић, уредник.

У Галерији Народном музеју представљена је књига Зорице Златић-Ивковић „Манастир Успење - Овчарско кабларска клисура“. О књизи су говорили др Даница Поповић, научни саветник Балканолошког института САНУ, Зорица Златић-Ивковић и Делфина Рајић.

У великој сали Скупштине града Чачка представљена је књига мр Зденке Радовановић „Чачак, слика града 2000-2005“. Учествовали су проф. др Миодраг Раловић, Вучко Грујовић, Светлана Цида, архитекта, мр Зденка Радовановић и Делфина Рајић.

Научни скупови

Археолог Катарина Дмитровић учествовала је у раду XI Међународног симпозијума о погребној археологији одржаног у граду Бузау у Румунији, у периоду од 22. до 24. октобра 2009, који је овом приликом имао радну тему „Некрополе и њихова околина у 1. миленијуму старе ере“. За ову прилику је презентovala рад написан са колегиницом мр Маријом Љуштином, асистентом на Катедри за праисторијску археологију Филозофског факултета Универзитета у Београду: „Landmarks of memory - notes on Iron Age tumuly topography in Čačak region“ (Oznake сећања – beleške о topografiji gvozdеноdopskih tumula u čačanskom крају). Рад је публикованог у апстракту, док се комплетан Зборник са скупа очекује до краја текуће године.

Етнолози су у 2009. години активно учествовали у раду Музејског друштва Србије, Етнолошке секције и Етнолошког друштва Србије.

Етнолози су учествовали на научном скупу у организацији Етнолошко-антрополошког друштва Србије под називом „Држава-наука-култура“, где су у оквиру треће секције - Нова концептуализација музејског рада: мисије и визије, концепције и стандарди - изложили стручне радове. Снежана Шапоњић Ашанин приложила је рад са темом Музеји у служби образовних система.

Снежана Шапоњић-Ашанин је на међународном скупу посвећеном музејима, одржаном у Градском музеју у Суботици, предочила свој рад под називом „На прекретници ка савременој музејској пракси“.

У Музеју града Новог Сада у новембру је одржан међународни скуп на коме је Снежана Шапоњић-Ашанин презентovala свој рад на тему „Музеј детињства“.

Сајт Музеја

У оквиру сталне презентације Музеја на интернету извршена је темељна реконструкција сајта. Промењен је изглед свих постојећих страница, побољшани су навигација и распоред основних информација о Музеју, запосленима и њиховим активностима. Извршена је и боља заштита сајта од неовлашћених упада, што је у претходном периоду ометало презентацију и смањивало број посетилаца. После неколико месеци смањене посете број посетилаца је поново повећан и приближио се уобичајеној посети од око 100 заинтересованих лица дневно из свих делова света.

Изложбена делатност

Изложба „26. Дечији мајски салон - Улепшајмо свет“ – Ова ликовна смотре окупила је 17 школа са територије општина Чачак и Лучани. Од великог броја радова који су пристигли на конкурс, одабрано је 679 за излагање. Изложба је реализована у другој половини маја и пропраћена је каталогом. На свечаном отварању Основна школа „Котража“ из Котраже награђена је за најбољи понуђени избор радова, а појединачне награде добило је 20 ученика. Аутор је Делфина Рајић, а изложбу је отворила Лидија Ђирковић, школски психолог.

Изложба „Касноантичка некропола у Чачку“ – Након вишегодишњих теренских истраживања касноантичке некрополе у порти цркве Успенија Пресвете Богородице у Чачку, створени су услови за реализацију изложбе, а у циљу представљања резултата истраживања и богатог археолошког материјала и целина. Од почетка 2009. године теку припреме за њену реализацију (фотографисање предмета за излагање, писање текстова за каталог, одређивање концепције излагања у просторијама галерије, припреме витрина и паноа, доношење концептуалних решења за реконструисане гробне целине и осталих пратећих садржаја). На реализацији поставке учествовали су: кустос- археолог Александра Гојгић, археолог-приправник Милица Веселичић, препаратор Дејан Петровић, фотограф Марко Бојовић, конзерватор Слободан Богојевић и домар Дејан Аџемовић, сви из Народног музеја у Чачку. Изложба је отворена 27. 8. 2009. године у циљу обележавања 57 година рада Музеја, а отворио ју је др Милоје Васић. Аутори поставке и каталога су Катарина Дмитровић, кустос-археолог Народног музеја у Чачку и Дејан Радичевић, асистент на Катедри за средњи век Филозофског факултета у Београду. Изложба је била отворена у периоду од 27. 8. до 6. 11. 2009. године у Галерији Народног музеја у Чачку.

Изложба „Војвода Петар Бојовић – живот и победе“ – Изложба постављена поводом стопедесетогодишњице рођења војводе Петра Бојовића била је отво-

рена у Галерији Народног Музеја до 25. фебруара 2009. године. Након тога је гостовала у Нишу и Прокупљу.

У сарадњи са Народним музејом у Нишу била је постављена у музејском простору „Стара синагога“ од 22. октобра до 24. децембра 2009. године. Свечаном отварању присуствовао је и патријарх Иринеј. Изложбу је видело 1100 посетилаца.

Иста изложба је у Музеју Топлице у Прокупљу била отворена од 25. децембра 2009. до 19. јануара 2010. године. Прихваћена је и са завичајним симпатијама због чињенице да се део породице Бојовић из околине Ивањице преселио у село Коњушу осамдесетих година XIX века. Изложбу, чији је аутор Радивоје Бојовић, музејски саветник Народног музеја у Чачку, видело је 560 посетилаца.

Изложба „Српска штампана књига XVI века из збирке Народног музеја у Чачку“ – Најстарија целина „Библиотека Проте Вићентија Поповића и синова“ била је основ за приказ штампарске технике и улоге првих штампаних књига у културном животу Срба. Поставка је обухватила четири књиге и један одломак српских штампаних књига XVI века из збирке Народног музеја. Аутор изложбе и каталога је историчар Радивоје Бојовић.

Овом изложбом Музеј се укључио у програмску акцију „Ноћ музеја“, одржану 16. маја 2009. године. Трајање изложбе продужено је седам дана, а посетило ју је око 800 посетилаца.

Изложба „Посуђе кроз време“ – Изложба је отворена 16. децембра 2009. године. Приказано је 185 експоната од тикве, коже, камена, печене земље, дрвета, метала, стакла и порцелана из збирке посуђа Етнолошког одељења која броји преко 700 експоната. Приказано је посуђе из периода од краја XIX до седамдесетих година XX века. У том периоду култура становања и исхране доживела је значајне промене које су директно утицале на употребу посуђа и прибора у домаћинству. „Кућу“ са отвореним огњиштем постепено замењује кухиња, а разлика у исхрани сеоског и градског становништва се све више смањује. За излагање су одабрани експонати од најпримитивнијих ручно рађених комада посуђа до оних савременијих, индустријске производње, какви се у мало измењеној форми и данас могу наћи у домаћинствима. При обради збирке примењена је функционална анализа класификације предмета - посуђе је сврстано у групу покућства у функцији исхране у оквиру које разликујемо посуђе и прибор. Посуђе је према функцији подељено на посуђе за чување неприпремљене хране, посуђе за припремање хране, посуђе за чување припремљене хране, посуђе за сервирање и конзумирање хране, посуђе за припремање и држање пића и посуђе за сервирање пића. Код прибора разликујемо прибор за припремање и прибор за конзумирање хране. Аутор изложбе и стручног каталога је Ивана Ћирјаковић. Изложбу је отворио мр Милош Матић из Етнографског музеја у Београду.

Делфина РАЈИЋ, директор Народног музеја, Чачак

Изложба „Мода у огледалу шездесетих“ – Изложба „Мода у огледалу шездесетих“, отворена 27. децембра 2007. године, гостовала је у току целе 2008. године у музејима широм Србије и наишла је на велики одзив и интересовање медија и публике. Првог априла 2009. године гостовала је у Етнографском музеју у Београду и била је изузетно добро посећена. Аутор је Снежана Шапоњић - Ашанин. У оквиру ове изложбе колеге из Етнографског музеја у Београду су организовале трибину и округли сто на тему моде из времена шездесетих година прошлог века

Гостујуће изложбе

Изложба „Пола века школе“ – Аутор изложбе је Милош Циврић, наставник у ОШ „Др Драгиша Мишовић“. Изложене фотографије, високог квалитета, приказале су значајне личности, живљење и судбину школе „Др Драгиша Мишовић“ у протеклих педесет година постојања.

Изложба „Симбол и форма“ – Народни музеј, у сарадњи са амбасадом Мексика у Србији и аутором путујуће изложбе Лепосаве Милошевић Сибиновић, реализовао је изложбу слика „Симбол и форма“ Естер Гонзалес Лопес. Религиозне теме вечне актуелности заокупљају ауторкину пажњу као извор светлости, наде и спаса кроз уметничку молитву. Представљањем хришћанских форми и симбола Естер Гонзалес Лопес је изразила своју везу са византијским сликарством пропуштеним кроз призму мексичког ликовног сензибилитета.

Изложба „Моја рукотворства“ – Свој богати уметнички опус Загорка Стојановић градила је на традицији коју је ткањем преузела и усвојила као суштину око које је оплитала своја убеђења, захтеве времена и особене пориве и тежње. Изложбу таписерија отворила је Зорица Златић-Ивковић, историчар уметности и виши кустос музеја на отвореном „Старо село“ у Сирогојну.

Изложбе у припреми

Изложба „Прота Вићентије Поповић и синови“ – Рад на изложби „Прота Вићентије Поповић и синови“ трајао је 10 дана у фондовима Архива Србије и Универзитетске библиотеке у Београду. Истраживања на терену употпунила су слику о Кости Поповићу као истраживачу српских старина. Из његове заоставштине евидентирано је три примерка римског новца из друге половине III века (Валеријан, Галијен, Салонина) који припадају непознатој остави из Жежевице.

Трагање за растуреним примерцима књига проте Вићентија Поповић и синова, у односу на стање виђено 1974. Године, донело је нова открића. Регистровано је 9 наслова, од којих је један из периода пре 1867. године. Учитељу

Милошу Поповићу је припадао пети том Коеновог каталога римског новца, што указује да се озбиљно бавио нумизматиком, на шта су до сада указивали само појединачни примерци кованог новца.

Програм истраживања одвија се врло споро, јер је Народна библиотека Србије затворена за кориснике.

Изложба „Инжењер Милоје Јовановић“ – Рад на припреми изложбе посвећене грађевинском инжењеру Милоју Јовановићу (Придворица, 1877 – Чачак, 1969), начелнику Хидротехничког одељења Министарства грађевина и професору Универзитета у Београду, одвијао се кроз истраживачки рад у архивима, библиотекама и музејима, рад на терену и обраду заоставштине приспеле у Народни музеј.

Комплетиран је само материјал о Јовановићевом раду у Управи за градњу нових железница Министарства грађевина 1909/10. године. Каталогски је обрађен део експоната и припремљена је архивска грађа за трећи део каталога.

Изложба „Албум старог Чачка 1870-1941“ – Настављена су даља истраживања на припреми изложбе „Албум старог Чачка 1870-1941“. Изложба би требало да путем фотографије, као новог медија, прикаже културни и историјски развој, урбанистичке промене, начин живота, привредне активности и свакодневицу Чачка. Током 2009. године настављене су активности и сарадња са појединцима из Чачка и Србије који у својим приватним збиркама и албумима чувају фотографије старог Чачка. Извршени су обрада пристиглог материјала и припрема за обликовање каталога.

Изложба „Стара Гуча“ – Извршено је прегледање збирки фотографија које већ постоје у Народном музеју у Чачку ради припрема за постављање изложбе посвећене развоју Гуче до 1941. године, а поводом учествовања у културним активностима на 50. Сабору трубача у Гучи.

Изложба „Ћилимарство“ – Прикупљана је литература у вези са ткачком делатношћу на простору Србије. Рад на ову тему је подразумевао и теренску активност и сарадњу са колегама из Војвођанског и Етнографског музеја.

Кадрови

Археолог-волонтер Милица Веселичић престала је са радом у Музеју 6. 10. 2009. године, пошто је обавила једногодишњу стручну праксу. Стручни испит је положила почетком децембра у Народном музеју у Београду и добила стручно звање кустос.

У децембру је археолог-кустос Катарина Дмитривић добила звање вишег кустоса. За ово звање је припремила хабилитациони рад под називом „Метални

предмети из гробова под хумкама бронзаног доба у чачанском крају“, који је позитивно оцењен пред комисијом за виша стручна звања.

Слободан Богојевић, дипломирани инжењер технологије и конзерватор, уписао је редовне докторске студије школске 2009/2010. године на Технолошко-металуршком факултету Универзитета у Београду, на Катедри за аналитичку хемију и контролу квалитета. Докторат подразумева израду докторске тезе у области аналитичке хемије и употребу инструменталних метода хемијске анализе у конзервацији металних предмета.

У оквиру докторских студија уписаних на Филозофском факултету у Београду (катедра за Општу савремену историју), Милош Тимотијевић, виши кустос Народног музеја у Чачку, наставио је истраживања за тему у вези са историјом Чачка после 1945. године („Модернизација балканског града у доба социјализма (1944-1989) – пример Чачка и Благоевграда“). Захваљујући специјализацији коју је добио од Софијског универзитета „Св. Климент Охридски“, Милош Тимотијевић је од 5. до 20. децембра 2009. године извршио истраживања у архивама, музејима, библиотекама и универзитетима у Софији и Благоевграду (Централен државен архив – Софија, Државен архив Благоевград, Народна библиотека „Св. Св. Кирил и Методиј“ – Софија, Библиотека на Институт по социологија, Библиотека на Исторически факултет – Софијски универзитет „Св. Климент Охридски“, Исторически музеј – Благоевград, Библиотека на Териториално статистическо бюро – Благоевград).

Публикације Музеја

Часопис

1. Зборник радова Народног музеја XXXVII, Чачак, 2008.

Посебна издања

1. Мр Зденка Радовановић, Чачак слика града, 2000 - 2005, Чачак, 2009.

Каталози

1. Радивоје Бојовић, Српска штампана књига XVI века из збирке Народног музеја у Чачку, Чачак, 2009.
2. Делфина Рајић, 26. Дечији мајски салон - Улепшајмо свет, Чачак, 2009.
3. Катарина Дмитровић, Дејан Радичевић, Касноантичка некропола у Чачку, Чачак, 2009.
4. Ивана Ћирјаковић, Посуђе кроз време, Чачак, 2009.
5. Загорка Стојановић, Моја рукотворства, Чачак, 2009.

Библиографија радника Музеја за 2009. годину

1. K. Dmitrović, M. Ljuština, Funerary practices in the region of Čačak during the Iron Age, Proceedings of the 10th International Colloquium of Funerary Archaeology, Tulcea, 10th / 12th 2008, ed. V.Sîrbu and R. Ştefănescu, Brăila – Braşov 2008, 85-108.
2. К. Дмитровић, Д. Радичевић, Касноантичка некропола у Чачку, каталог изложбе, Чачак, 2009.
3. M. Ljuština, K. Dmitrović, The Bronze Age Vatin Culture in the West Morava Bassin – Case Study of Sokolica in Ostra, in: Studia Archeologiae et Historiae Antiquae, ed. A. Zanoci, T. Arnăut, M. Băţ, Chişinău 2009, 53-63.
4. M. Ljuština, K. Dmitrović, Landmarks of Memory – Notes on Iron Age Tumuli Topography in Čačak Region, Serbia, in: The Necropolises and the Environment (1st mill.BC), Programme and Abstracts of 11th International Colloquium of Funerary Archaeology Buzău – Romania, 22-24 October 2009, 10.
5. Р. Васић, К. Дмитровић, Неколико случајних налаза из гвозденог доба са локалитета Гротница у Гучи, Зборних радова Народног музеја XXXVIII, Чачак, 2008, 11-22.
6. А. Гојгић, Римско стакло из Чачка и околине, Зборних радова Народног музеја XXXVIII, Чачак, 2008, 23-62.
7. Зорана Бојовић, Јањић Исидор, Јовановић Радован, Српски биографски речник, књ. 4, Нови Сад, 2009, 320, 613.
8. Радивоје Бојовић, Ивановић Јеленко, Ивановић Марко, Јовановић Аристид, Јовановић Станиша, Јовичић Јовица, Караклајић Александар, Катанић Јован, Катанић Марко, Катанић Милија, Катанић Михаило, Катанић Милун, Српски биографски речник, књ. 4, Нови Сад, 2009, 55, 62, 452, 453, 633, 679, 680, 843, 844, 892-894.
9. Радивоје Бојовић, *Српска штампана књига XVI века из збирке Народног музеја у Чачку*, Чачак, 2009.
10. Radivoje Bojovic, *Cacak region in the past. Guide of National museum Cacak*, Cacak 2009, p. 94.
11. Радивоје Бојовић, *Чачански крај у прошлости. Водич Народног музеја Чачак*, Чачак, 2009.
12. Милош Тимотијевић, „Манастир Стјеник под Јелицом - стварна и измишљена традиција“, Годишњак за друштвену историју, год. 15, св. 1/3, Београд, 2008 [штампано 2009], 79-104.
13. Милош Тимотијевић, „У лавиринту унутрашњих граница – положај Чачка у територијалној подели Србије 1804-2009“, Зборник радова Народног музеја XXXVIII, Чачак, 2008, 233-284.

Делфина РАЈИЋ, директор Народног музеја, Чачак

14. Милош Тимотијевић, Век сумње : религиозност у чачанском крају 1886-2008, Чачак, 2009.
15. Слободан Богојевић, Нови приступ конзервацији и унапређење услова чувања металних археолошких предмета у Народног музеју у Чачку, Диана XIII (2009), 82-93.
16. Слободан Богојевић, Превентивна заштита металних археолошких предмета у депоима, Рад музеја Војводине 51 (2009), 315-329.
17. Снежана Шапоњић – Ашанин, Свадба у служби обреда прелаза, Зборник радова Народног музеја XXXVIII, Чачак, 2008, 325-374.
18. Делфина Рајић, 26. Дечији мајски салон - Улепшајмо свет, Чачак, 2009.
19. Делфина Рајић, Извештај о раду Народног музеја у Чачку у 2008. години, Зборник радова Народног музеја XXXVIII, Чачак, 2008.

Награде и признања

Комисија НК ИКОМ Србије је монографију „Културна ризница Чачка – од праисторије до савременог доба“, аутора Делфине Рајић и Милоша Тимотијевића, наградила почасним називом публикација године.

Културно-уметничко удружење „Српски јелек“ доделио је Музеју Захвалницу за срце у јелеку, глас славуја и руке од злата.

Фото-кино клуб Чачак и Фото-савез Србије доделио је Музеју захвалницу за успешну сарадњу на Данима фотографије у Србији.

Црвени крст Србије и Црвени крст Чачак доделили су Музеју захвалницу за допринос и залагање у остварењу задатака Црвеног крста.

ЈКП „Комуналац“ доделио је Музеју захвалницу за успешан наступ на традиционалном мајском вашару у Љубићу.

Удружење фолклора и народног стваралаштва „Дукати“ доделило је Музеју захвалницу за допринос и сарадњу у реализацији програма Удружења фолклора „Дукати“.

Огранак Вукове задужбине у Чачку доделио је захвалницу Делфини Рајић и Народног музеју за успешну сарадњу и подршку Огранку.

У Чачку, 13. априла 2010. године